

Sut mae Hybu Llythrennedd yn y Cyfryngau

Argymhellion Llythrennedd yn y Cyfryngau ar gyfer gwasanaethau ar-lein, darlledu a gwasanaethau eraill sy'n gysylltiedig â chynnwys

Cyhoeddwyd: 24 Mehefin 2026

I gael rhagor o wybodaeth am y cyhoeddiad hwn, ewch i [ofcom.org.uk](https://www.ofcom.org.uk)

Cynnwys

1. Crynodeb Gweithredol	3
2. Cwmpas yr Argymhellion.....	4
3. Yr Argymhellion ar Lythrennedd yn y Cyfryngau	5
4. Cwestiynau ac Atebion	19
5. Cyfeiriadau.....	23

1. Crynodeb Gweithredol

- 1.1 Mae llythrennedd yn y cyfryngau yn fusnes i bawb. Mae poblogaeth sydd â llythrennedd yn y cyfryngau gyda'r sgiliau i asesu'n feirniadol y cynnwys maen nhw'n ei weld, a gyda'r sgiliau a'r offer i lunio eu profiadau cyfryngau eu hunain, yn gallu cymryd rhan yn well ym mywyd dinesig ac yng ngweithlu heddiw. Mae hwn yn fudd a rennir i'r DU.
- 1.2 Ni all unrhyw sefydliad unigol sicrhau'r newid hwn mewn sgiliau ac ymddygiadau ymhlith poblogaeth y DU ar raddfa fawr. Mae gan ddarparwyr gwasanaeth ar-lein, darlledu a darparwyr gwasanaethau eraill sy'n gysylltiedig â chynnwys y potensial i gefnogi llythrennedd yn y cyfryngau'r boblogaeth ac maent mewn sefyllfa unigryw i deilwra eu cynnig i ddiwallu anghenion eu defnyddwyr a'u cynulleidfaoedd orau. Mae llawer o ddarparwyr gwasanaeth eisoes yn cydnabod bod ganddynt rôl i'w chwarae wrth sicrhau bod eu defnyddwyr a'u cynulleidfaoedd yn ddiogel ac wedi'u grymuso i wneud dewisiadau cadarnhaol wrth ymgysylltu â chynnwys. Mae gan eraill fwy i'w wneud.
- 1.3 O dan Ddeddf Cyfathrebiadau 2003, a ddiweddarwyd gan Ddeddf Diogelwch Ar-lein 2023, mae gan Ofcom ddyletswydd statudol i nodi argymhellion llythrennedd yn y cyfryngau sy'n egluro sut y gall gwasanaethau ar-lein ac eraill hyrwyddo llythrennedd yn y cyfryngau. Mae'r ddogfen hon yn nodi'r hyn a ddisgwyliwn gan ddarparwyr gwasanaeth o fewn cwmpas ein Hargymhellion Llythrennedd yn y Cyfryngau (y cyfeirir atynt hefyd yn y ddogfen hon fel 'yr argymhellion').
- 1.4 Mae yna deg Argymhelliad Llythrennedd yn y Cyfryngau. Mae Argymhellion 1 i 6 yn cwmpasu argymhellion i *'ddylunio ar gyfer dewis gwell i ddefnyddwyr'* a *'grymuso pobl yn ystod eu defnydd'* ac maent ar gyfer gwasanaethau ar-lein a gwasanaethau eraill sy'n gysylltiedig â chynnwys. Mae Argymhellion 7 i 10 yn cwmpasu argymhellion i *'adeiladu ymddiriedaeth y tu hwnt i'r platfform cynnwys a'r gwasanaeth'* a *'gwerthuso beth sy'n gweithio'* ac maent yn berthnasol i bob gwasanaethau o fewn y cwmpas.
- 1.5 Rydym yn disgwyl i'r argymhellion hyn gael eu mabwysiadu gan wasanaethau sy'n creu a dosbarthu, neu'n galluogi creu, cynnal a dosbarthu cynnwys trwy wasanaethau darlledu, ar-alw ac ar-lein, gan gynnwys gwasanaethau cyfryngau cymdeithasol a ffrydio.
- 1.6 Gyda'i gilydd, gall yr argymhellion hyn helpu i greu amgylcheddau cynnwys a chyfryngau a fydd yn grymuso defnyddwyr yn weithredol ac yn cefnogi ymgysylltiad beirniadol. Mae'r rhain yn argymhellion statudol, ond nad ydynt yn rhwymol. O ganlyniad, mae cyfle i ddarparwyr gwasanaeth weithio gyda ni i dreialu, arloesi ac ailadrodd eu dull wrth iddynt ddysgu beth sy'n gweithio i gyflawni gwell canlyniadau llythrennedd yn y cyfryngau ar draws poblogaeth y DU.
- 1.7 Byddwn yn adolygu ac yn diwygio'r argymhellion yn 2029. Cyn hynny, byddwn yn adrodd ar sut mae gwasanaethau ar-lein a darlledwyr wedi mabwysiadu'r argymhellion. Mae'r argymhellion hyn wedi'u cynllunio i wella llythrennedd yn y cyfryngau poblogaeth y DU ac yn ein hadroddiad byddwn yn ystyried sut mae darparwyr gwasanaeth wedi ymateb i'r argymhellion hyn a'u mabwysiadu yn ogystal ag effaith y newidiadau hyn.

2. Cwmpas yr Argymhellion

- 2.1 Mae'r argymhellion wedi'u hanelu at ystod eang o ddarparwyr gwasanaeth sy'n creu a dosbarthu, neu'n galluogi creu, cynnal a dosbarthu, cynnwys trwy wasanaethau darlledu, ar-alw ac ar-lein, gan gynnwys gwasanaethau cyfryngau cymdeithasol a ffrydio.
- 2.2 Mae enghreifftiau o ddarparwyr gwasanaeth yr ydym yn disgwyl iddynt fabwysiadu'r argymhellion yn cynnwys:
- 2.3 Gwasanaethau ar-lein: gwasanaethau defnyddiwr-i-ddefnyddiwr (fel cyfryngau cymdeithasol, platfformau rhannu fideo (VSPs), fforymau, apiau negeseuon, a gemau ar-lein) a gwasanaethau chwilio;
- a) Darparwyr gwasanaethau darlledu a ffrydio fel darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus (PSBs) a darlledwyr eraill, gan gynnwys eu gwasanaethau fideo ar alw (VoD), fideo ar-alw tanysgrifio (SVoD) a fideo ar-alw a gefnogir gan hysbysebion (AVoD), sianeli teledu ffrydio rhad ac am ddim â chymorth hysbysebion (FAST), a gwasanaethau ffrydio/ar-lein, gan gynnwys platfformau teledu, radio a sain ar-lein;
- 2.4 Gwasanaethau Deallusrwydd Artiffisial (AI) cynhyrchiol, fel sgwrsfotiau, apiau cymeriad AI, a chynhyrchwyr sain, delwedd a fideo, yn ogystal â mathau eraill o wasanaethau creu cynnwys AI cynhyrchiol. Mae'r gwasanaethau hyn yn ail-lunio'r dirwedd ddigidol trwy awtomeiddio creu cynnwys, personoli dosbarthiad a galluogi profiadau mwy rhyngweithiol a threchol. Mae'r gwasanaethau hyn mewn sefyllfa dda i ymgorffori arferion llythrennedd yn y cyfryngau yn gynnar wrth i'r dechnoleg barhau i ddatblygu;¹
- b) Gwasanaethau eraill sy'n canolbwyntio ar gynnwys sy'n crynhoi, dosbarthu a chyhoeddi cynnwys ar draws cymysgedd o wefannau, apiau, teledu a gwasanaethau ar-lein i gyrraedd cynulleidfaoedd. Mae enghreifftiau'n cynnwys cyfryngwyr ar-lein a llwyfannau teledu ar-lein. Mae newidiadau parhaus mewn arferion gwyllo a modelau busnes tuag at y gwasanaethau hyn a gwasanaethau eraill sy'n dod i'r amlwg, ynghyd â'r rhai a ragwelir yn y blynyddoedd i ddod, yn tynnu sylw at yr angen cynyddol am gymorth llythrennedd yn y cyfryngau cyson, gwaeth ble neu sut mae pobl yn cael mynediad at y cyfryngau.
- 2.5 Yn y ddogfen hon, mae 'gwasanaethau ar-lein' yn cyfeirio at wasanaethau defnyddiwr-i-ddefnyddiwr a gwasanaethau chwilio. Mae 'gwasanaethau ar-lein a gwasanaethau eraill sy'n gysylltiedig â chynnwys' yn cyfeirio at wasanaethau defnyddiwr-i-ddefnyddiwr, chwilio a gwasanaethau ehangach gan gynnwys AI cynhyrchiol a gwasanaethau eraill sy'n canolbwyntio ar gynnwys, ond nid darlledwyr. Wrth gyfeirio at 'pob darparwr gwasanaeth', mae hyn yn cynnwys yr ystod ehangaf o wasanaethau o fewn cwmpas - ar-lein, darlledu, a gwasanaethau eraill sy'n gysylltiedig â chynnwys.
- 2.6 Mae rhai argymhellion yn fwy priodol ar gyfer gwahanol fathau o sefydliadau. Dim ond i wasanaethau ar-lein a gwasanaethau eraill sy'n gysylltiedig â chynnwys (nid darlledwyr) y mae argymhellion 1 i 6 yn berthnasol, ac mae 7 i 10 yn berthnasol i bob darparwr gwasanaeth, gan gynnwys darlledwyr.
- 2.7 Mae'r argymhellion yn rhwymol, ac nid ydym wedi gosod cwmpas diffiniedig ar gyfer eu cymhwyso. Mae'r enghreifftiau ym mharagraff 2.2 yn rhoi eglurder ynghylch pwy yr ydym yn disgwyl i fabwysiadu'r argymhellion.

3. Yr Argymhellion ar Lythrennedd yn y Cyfryngau

Cyflwyniad

- 3.1 Mae'r argymhellion wedi'u grwpio i bedwar categori, wedi'u cynllunio i fapio'n fras ar deithiau defnyddwyr nodweddiadol trwy amgylcheddau digidol:
- **Dylunio:** argymhellion sy'n canolbwyntio ar sut y gall darparwyr gwasanaeth ar-lein a darparwyr gwasanaethau eraill sy'n gysylltiedig â chynnwys dylunio eu gwasanaethau i gynnig dewis gwybodus a rheolaeth ystyrion i bobl o'r cychwyn cyntaf.
 - **Yn ystod y defnydd:** argymhellion sydd â'r nod o rymuso pobl wrth iddynt ymgysylltu'n weithredol â chynnwys a nodweddion.
 - **Y tu hwnt i'r gwasanaeth:** argymhellion sy'n annog pob darparwr gwasanaeth i gyfrannu at lythrennedd yn y cyfryngau yn ehangach, gan gynnwys trwy bartneriaethau ac allgymorth.
 - **Gwerthuso'r hyn sy'n gweithio:** argymhellion sy'n hyrwyddo asesu mentrau llythrennedd yn y cyfryngau a gwella profiadau pobl yn barhaus trwy bob un o'r tri cham uchod (h.y. trwy ddylunio, yn ystod y defnydd, a thu hwnt i'r gwasanaeth).
- 3.2 Ar gyfer pob un o'r deg argymhelliad, eglurwn bwrpas yr argymhelliad ac yn nodi'r sail dystiolaeth ategol. Mae pob argymhelliad yn mynd i'r afael â mater penodol, gydag esboniad o pam mae angen camau gweithredu pellach gan ddarparwyr gwasanaeth. Rydym hefyd yn cyflwyno'r sail dystiolaeth sy'n sail i'r heriau a nodwyd a'r enghreifftiau o arfer da yr ydym yn annog darparwyr gwasanaeth i'w mabwysiadu.

Dylunio

- 3.3 Mae'r argymhellion yn yr adran hon yn canolbwyntio ar sut y gall darparwyr gwasanaeth ddylunio eu cynnig i roi dewis gwybodus a rheolaeth ystyrion i bobl o'r cychwyn cyntaf. Dim ond i wasanaethau ar-lein a gwasanaethau eraill sy'n gysylltiedig â chynnwys y maent yn berthnasol. Rydym yn argymhell bod darparwyr gwasanaethau AI cynhyrchiol yn mabwysiadu'r argymhellion hyn yn gynnar, gan eu bod mewn sefyllfa dda i ymgorffori arferion llythrennedd yn y cyfryngau o'r cychwyn cyntaf, yn enwedig wrth i'r technolegau hyn esblygu a chael eu mabwysiadu'n ehangach gan y cyhoedd.
- 3.4 Mae [Egwyddorion Arfer Gorau Ofcom ar gyfer Llythrennedd yn y Cyfryngau trwy Ddylunio \(BPP\)](#) Ebrill 2024 yn nodi'r hyn sy'n arfer gorau ar gyfer hyrwyddo llythrennedd yn y cyfryngau ar wasanaethau ar-lein, yn enwedig mewn perthynas â sut mae gwasanaethau ar-lein yn cael eu dylunio. Mae'r BPP yn berthnasol ar draws ystod o fathau o wasanaethau ar-lein gan gynnwys chwilio, cyfryngau cymdeithasol, gemau, a gwasanaethau rhannu fideo. Rydym yn cydnabod bod rhai gwasanaethau ar-lein eisoes wedi addo mabwysiadu'r BPP ac wedi dweud eu bod yn gweithredu llythrennedd yn y cyfryngau trwy ddylunio yn weithredol. Rydym yn annog pob gwasanaeth ar-lein i fabwysiadu'r egwyddorion hyn fel ffordd o gefnogi llythrennedd yn y cyfryngau i'w defnyddwyr.

Argymhelliad 1: Gwreiddio llythrennedd yn y cyfryngau drwy ddylunio, gan wneud dewisiadau dylunio cynhwysol a hygyrch yn egwyddor sylfaenol mewn pensaernïaeth a pholisi gwasanaethau

- 3.5 Mae'r ffordd y mae gwasanaethau'n cael eu cynllunio yn chwarae rôl hollbwysig yn y gwaith o siapio ymddygiad defnyddwyr a meithrin ymddiriedaeth hirdymor.² Pan fydd pobl yn deall sut mae gwasanaeth yn gweithredu, yn enwedig sut mae eu data'n cael ei ddefnyddio a'r dewisiadau sy'n cael eu cynnig iddynt, maen nhw'n gallu ymgysylltu'n fwy ystyrlon a chyfrifol.³ Mae dewisiadau dylunio cynhwysol a hygyrch yn rhan annatod o lythrennedd yn y cyfryngau drwy ddylunio oherwydd eu bod yn sicrhau bod y rhai ag anghenion amrywiol yn gallu cael gafael ar wasanaethau a chael eu grymuso i ymgysylltu â nhw. Mae hyn yn cynnwys plant, pobl anabl a phobl â llai o hyder digidol.^{4 5}
- 3.6 Mae llythrennedd yn y cyfryngau drwy ddylunio yn dod yn bwysicach fyth pan fydd plant yn debygol o ddefnyddio gwasanaeth. Mae plant yn rhyngweithio â gwasanaethau'n wahanol i oedolion ac yn aml nid oes ganddynt yr aeddfedrwydd gwybyddol i lywio drwy osodiadau preifatrwydd cymhleth neu nodweddion dylunio perswadiol.⁶ Ac ni ddylid disgwyl iddynt wneud hynny ychwaith. Mae ein hymchwil i wasanaethau ar-lein yn dangos bod llawer ohonynt ddim yn trin cyfrifon plant yn wahanol i gyfrifon oedolion wrth gofrestru, gan golli cyfleoedd hollbwysig i roi mesurau diogelwch a phreifatrwydd sy'n briodol i oedran ar waith.⁷
- 3.7 **Felly, rydym yn argymhell bod darparwyr gwasanaethau yn mabwysiadu ac yn cyhoeddi polisi ac ymarfer 'llythrennedd yn y cyfryngau drwy ddylunio'.** Dylai hon fod yn ddogfen fyw sy'n datblygu mewn ymateb i anghenion defnyddwyr a newid technolegol. Hefyd, **rydym yn argymhell, lle mae plant yn debygol o ddefnyddio'r gwasanaeth, bod darparwyr gwasanaethau yn blaenoriaethu dyluniad sy'n briodol i oedran ac sy'n pwysleisio symlrwydd, diogelwch ac eglurder mewn arferion cynnwys a data.**⁸ Mae hyn yn cynnwys ystyriaethau allweddol megis gosodiadau preifatrwydd diofyn, iaith symlach, ac esboniadau clir o nodweddion sydd wedi'u teilwra i gynulleidfaoedd iau a grwpiau agored i niwed eraill.⁹ Mae'r camau oedran a datblygu a nodir yng Nghyfrol 2 y datganiad ar amddiffyn plant rhag niwed ar-lein yn nodi'r grwpiau canlynol: 0-5 oed fel rhai cyn ymwybyddiaeth ac ymwybyddiaeth gynnar; 6-9 oed fel blynyddoedd ysgol gynradd craidd; 10-12 oed fel blynyddoedd pontio; 13-15 oed fel pobl ifanc yn eu harddegau cynnar; ac 16-17 oed fel rhai sy'n nesáu at fod yn oedolion.¹ Rhaid i wasanaethau hefyd ystyried eu rhwymedigaethau o dan ddeddfwriaeth berthnasol arall. Gellir dod o hyd i ragor o fanylion am hyn yn yr adran Cwestiynau ac Atebion.

Argymhelliad 2: Cynnig dewisiadau clir, ystyrlon a gwybodaeth dryloyw ar adegau allweddol ym mhrofiad y gwasanaeth

- 3.8 Mae corff cynyddol o dystiolaeth sy'n dangos bod y ffordd mae gwasanaethau ar-lein yn dylunio eu cynnwys ac yn cyflwyno dewisiadau i bobl yn siapio sut maen nhw'n ymateb.¹⁰ Dangosa'r llenyddiaeth bod defnyddwyr yn arbennig o agored i addasu eu gosodiadau ar adegau allweddol yn nhaith y defnyddiwr, megis wrth gofrestru.¹¹ Er mwyn i bobl allu rheoli eu profiadau ar-lein a'r cynnwys maen nhw'n ei weld ar yr adegau allweddol hynny.

¹ Ofcom, 2024, [Diogelu plant rhag niwed ar-lein: Cyfrol 2 Achosion ac effeithiau niwed ar-lein i blant.](#)

- 3.9 Mae ein hymchwil wedi dangos bod gosodiadau diofyn yn cael eu defnyddio'n eang gan wasanaethau.¹² Mae rhagosodiadau'n cynyddu'r tebygolrwydd o'u dewis pan fydd opsiwn wedi'i osod ymlaen llaw a gall pobl gytuno'n ddjarwybod i osodiadau sy'n effeithio ar eu preifatrwydd, ar rannu data, neu ar welededd cynnwys, heb ddeall y canlyniadau'n llawn.¹³ Gall y dewisiadau diofyn hyn flaenoriaethu buddiannau gwasanaethau ar-lein dros ddewisiadau a rheolaeth pobl, gan ei gwneud hi'n anoddach i unigolion wneud penderfyniadau gwybodus ynghylch sut mae eu gwybodaeth yn cael ei defnyddio neu sut mae cynnwys yn cael ei guradu ar eu cyfer. Mae ein gwaith ymchwil hefyd yn dangos bod pobl yn tueddu i gadw at eu dewisiadau cychwynnol wrth gofrestru ar gyfer gwasanaeth, sy'n golygu bod hon yn foment hanfodol i hybu dewis wedi'i rymuso.¹⁴
- 3.10 Mae llawer o ddarparwyr gwasanaethau yn defnyddio systemau argymell cynnwys. Defnyddir systemau argymell cynnwys i greu ffrydiau cynnwys personol ar wasanaethau. Fodd bynnag, nid yw'n glir o hyd i ba raddau y mae pobl sy'n defnyddio'r gwasanaethau hyn yn deall sut mae'r systemau hyn yn gweithio, neu a ydynt yn teimlo bod ganddynt ddewisi ynghylch y cynnwys maen nhw'n ei weld.
- 3.11 Gall y diffyg eglurder hwn wneud i bobl deimlo eu bod yn ddi-rym neu'n cael eu camdefnyddio, yn enwedig os nad ydynt yn gwybod sut mae eu data a'u hymddygiad yn cael ei ddefnyddio i siapio eu profiad ar-lein. Gall hefyd gyfrannu at ledaenu camwybodaeth, atgyfnerthu siambr atsain neu gyfyngu ar yr amrywiaeth o safbwyntiau mae pobl yn ei gweld.¹⁵ Heb esboniadau clir, nid yw mor hawdd i bobl feddwl yn feirniadol am y cynnwys maen nhw'n ei weld, sy'n tanseilio gwneud penderfyniadau ar sail gwybodaeth a llythrennedd yn y cyfryngau.
- 3.12 Mae ein gwaith ymchwil yn dangos bod dyluniad gwasanaethau ar-lein weithiau'n gallu cyfyngu ar llythrennedd yn y cyfryngau, yn enwedig pan fydd diffyg tryloywder ynghylch sut mae canlyniadau'n cael eu sgorio neu sut mae systemau argymell yn gweithredu.¹⁶ Er bod y system argymell y mae pob gwasanaeth yn ei defnyddio yn gallu amrywio, gallai darparwyr gwasanaethau helpu pobl i ddeall beth mae eu systemau penodol yn ei wneud a sut maen nhw'n gallu dylanwadu ar yr hyn maen nhw'n ei weld. Mae hyn yn cynnwys darparu esboniadau clir a hygyrch, a thynnu sylw at y dewisiadau sydd ar gael i bobl i ddylanwadu ar eu cynnwys personol a'i guradu.
- 3.13 **Rydym yn argymell bod darparwyr gwasanaethau yn rhoi gwybod yn glir i bobl ar adegau allweddol yn ystod taith y defnyddiwr, megis wrth gofrestru neu greu proffil, am y defnydd o systemau argymell cynnwys a sut mae cynnwys yn cael ei argymell iddynt.** Dylai hyn gynnwys esboniadau clir o'r hyn mae'r systemau hyn yn ei wneud i'w helpu i ddeall eu dewisiadau a chefnogi'r broses o wneud penderfyniadau ar sail gwybodaeth. Er enghraifft, byddai modd gwneud hyn drwy eu telerau gwasanaeth, drwy ddarparu gwybodaeth gynefino glir, a thrwy gydsyniad a thryloywder, awgrymiadau/negeseuon atgoffa, neu adrannau cymorth a gosodiadau hygyrch ar y gwasanaeth. Rhaid i ddarparwyr gwasanaethau hefyd ystyried eu rhwymedigaethau o dan ddeddfwriaeth berthnasol arall, gan fod hyn yn adeiladu ar ddisgwyliadau i sicrhau nad yw systemau argymell yn gwthio cynnwys niweidiol ar blant.¹⁷ Ar ben hynny, os bydd datblygiadau deddfwriaethol yn y dyfodol yn cyflwyno cyfyngiadau ychwanegol ar ddefnyddio systemau argymell, bydd darpariaethau o'r fath yn cael blaenoriaeth dros yr argymhellion a nodir yn y cyhoeddiad hwn.

- 3.14 Rydym yn argymhell bod darparwyr gwasanaethau yn defnyddio'r manylion yn Ffigur 2 i helpu defnyddwyr i ddeall yn well pam eu bod yn gweld cynnwys penodol yn eu ffrydiau ac i wneud dewisiadau ar sail gwybodaeth.

Ffigur 2: Argymhellion tryloywder pellach

Darparwch esboniadau clir a hygyrch o sut mae systemau argymhell yn gweithio	Cynigiwch offer tryloywder amser real sy'n darparu gwybodaeth gyd-destunol ar adeg y rhyngweithio	Darparwch adnoddau ymwybyddiaeth o algorithmau dan arweiniad gwasanaeth	Cydwethiwch ag arbenigwyr annibynnol i sicrhau cymorth ymwybyddiaeth sy'n ddi-dduedd ac o ansawdd uchel
<ul style="list-style-type: none"> Defnyddiwch iaith glir, esboniadau sy'n uniongyrchol i'r defnyddiwr ac sy'n osgoi jargon technegol Defnyddiwch esboniadau gweledol neu rhyngweithiol sy'n dangos sut mae signalau gwahanol (e.e. ymgysylltu, yr hyn sy'n cael ei ddilyn, amser gwyllo) yn dylanwadu ar argymhellion Cynigiwch strwythur gwybodaeth "haen og", gydag esboniadau syml ymlaen llaw a gwybodaeth fanylach i'r rhai hynny sydd ei heisiau 	<ul style="list-style-type: none"> Dylech gynnwys negeseuon annog "pam ydw i'n gweld hyn?" gydag esboniadau cryno ac ystyrlon Dangoswch pa ymddygiadau neu rhyngweithio yn y gorffennol a gyfrannodd at yr argymhellion Gwahaniaethwch yn glir rhwng cynnwys a chynnwys sy'n ymddangos oherwydd yr hyn sy'n cael ei ddilyn, tanysgrifiadau neu gysylltiadau rhwydwaith 	<ul style="list-style-type: none"> Cynigiwch ddeunyddiau gwybodaeth clir sy'n egluro sut mae ffrydiau argymhell yn gweithio, y risgiau posibl y gallent eu hachosi a sut gall defnyddwyr lywio a defnyddio'r adnoddau sydd ar gael iddynt yn effeithiol Darparwch fersiynau o'r rhain sy'n briodol i oedran ar gyfer gwahanol grwpiau defnyddwyr 	<ul style="list-style-type: none"> Ymgysylltwch â gwyddonwyr ymddygiad, arbenigwyr ymwybyddiaeth o'r cyfryngau ac arbenigwyr eraill i gryfhau cywirdeb, perthnasedd ac effeithiolrwydd ymyriadau gwybodaeth

Darllen pellach awgrymedig ar ddylunio

- Dylai gwasanaethau rheoleiddiedig o dan y Ddeddf Diogelwch Ar-lein ystyried risgiau i ddefnyddwyr sy'n fwy agored i niwed, gan gynnwys y rhai ag anabledau, wrth gynnal eu hasesiadau risg. Rydym yn disgwyl i ddarparwyr ystyried canfyddiadau eu hasesiad risg wrth ystyried fel rhan o'r argymhellion hyn, sut i gyflwyno gwybodaeth i ddefnyddwyr o'r fath ar eu gwasanaeth. Gweler Canllawiau [Asesu Risg Cynnwys Anghyfreithlon Ofcom](#) a [Chanllawiau Asesu Risg Plant](#).
- Mae adroddiad [ymchwil ansoddol Ofcom yn darparu mwy o wybodaeth am ba nodweddion sy'n dylanwadu ar blatfformau ar-lein, ac yn archwilio sut mae'r rhain yn rhyngweithio â gwahanol fathau o gynnwys](#).
- [Canllawiau tryloywder ICO](#) a [chanllawiau diogelu data trwy ddylunio a diofyn](#).
- Mae [cod plant yr ICO](#) yn nodi sut y dylai gwasanaethau ar-lein ddiogelu data personol plant yn briodol. Dylid ei ddilyn i sicrhau bod data plant yn cael ei brosesu'n deg a bod buddiannau gorau'r plentyn yn cael eu hystyried ym mhob agwedd ar ddylunio gwasanaethau, gan gynnwys mesurau i ddiogelu a chefnogi datblygiad, iechyd a lles plant.

Yn ystod y defnydd

- 3.15 Mae'r argymhellion yn yr adran hon wedi'u hanelu at rymuso pobl yn ystod eu hymgysylltiad gweithredol â chynnwys a nodweddion. Bydd mabwysiadu'r argymhellion hyn yn helpu i sicrhau bod pobl yn meddu ar y wybodaeth, y sgiliau, yr offer, yr hyder a'r gefnogaeth sydd eu hangen arnynt i reoli eu cynnwys a'u defnydd o'r cyfryngau, yn ogystal â rhyngweithiadau ar-lein yn effeithiol.
- 3.16 Rydym yn argymhell bod darparwyr gwasanaeth yn cefnogi defnyddwyr fel bod:
- Pobl yn meddu ar offer ymarferol i reoli a phersonoli eu profiadau ar-lein;
 - Pobl wedi'u grymuso â'r wybodaeth, y sgiliau a'r hyder i ddeall, dehongli ac asesu'n feirniadol hygredded y cynnwys y maent yn dod ar ei draws;
 - Rhieni a gofalwyr wedi'u grymuso a'u cefnogi i arwain a diogelu defnyddwyr iau mewn ffyrdd sy'n briodol i'w hoedran ac ystyrion; ac
 - Trydydd partion arbenigol wedi'u grymuso, eu cynnwys, eu hariannu a'u galluogi i ddarparu cefnogaeth well, gan helpu i ymestyn cyrhaeddiad ac effaith ymdrechion llythrennedd yn y cyfryngau.

Argymhelliad 3: Rhoi offer ymarferol i bobl er mwyn rheoli ac addasu eu profiadau ar-lein

- 3.17 Mae offer rheoli cynnwys yn un categori o adnoddau sydd ar gael i helpu pobl i siapio eu profiadau ar wasanaethau. Mae offer eraill yn cynnwys anogwyr amser o flaen sgrin, nodweddion sy'n tynnu sylw at dôn sylwadau neu'n cwestiynu cywirdeb gwybodaeth, a thechnolegau newydd sy'n dangos bod cynnwys wedi cael ei gynhyrchu gan AI.
- 3.18 Gyda'i gilydd, gall yr offer hyn chwarae rhan ystyrion yn y gwaith o wella ymwybyddiaeth defnyddwyr o'r cyfryngau. Er enghraifft, gall offer rheoli amser helpu defnyddwyr i lywio

drwy wasanaethau sydd wedi'u dylunio i gynyddu ymgysylltiad sy'n cadw pobl ar-lein yn hirach nag y maent yn bwriadu.¹⁸ Mae gwaith ymchwil Ofcom yn dangos bod nodweddion fel awto-chwarae, sgrolio diddiwedd, a ffrydiau cynnwys personol yn gallu gwneud i bobl dreulio mwy o amser ar-lein nag y maen nhw'n dymuno, sy'n gallu golygu bod pobl, ac yn enwedig plant, yn teimlo'n ddi-rym wrth ddefnyddio gwasanaethau.¹⁹ Ar ben hynny, mae'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol hyd yn oed ymysg plant mor ifanc â 3 i 5 oed wedi gweld cynnydd sylweddol - wedi'i sbarduno gan amrywiaeth o wasanaethau - i fyny o 29% (2024) i 37% (2025).^{20 21}

- 3.19 Mae ymchwil ymddygiadol gan Ofcom wedi canfod bod gosodiadau diofyn yn gallu "glynu", sy'n golygu, hyd yn oed pan ofynnir iddynt, mai ychydig o bobl sy'n newid o'r gosodiadau rheoli cynnwys diofyn.²²
- 3.20 **Gan nad yw pobl yn debygol o addasu eu gosodiadau, rydym yn argymhell bod darparwyr gwasanaethau'n darparu offer syml a hygyrch sy'n galluogi pobl i reoli eu profiadau wrth ddefnyddio.**

Argymhelliad 4: Rhoi'r wybodaeth, y sgiliau a'r hyder i bobl er mwyn deall, dehongli ac asesu'n feirniadol hygrededd y cynnwys maen nhw'n ei weld

- 3.21 Er bod llawer o offer eisoes ar gael i helpu pobl i reoli eu profiadau ar-lein, mae'r nifer sy'n manteisio ar y rhain yn dal yn isel.²³ Heb yr hyder, y sgiliau a'r wybodaeth berthnasol, ni fydd pobl yn cael eu grymuso i'w defnyddio ac mae perygl y bydd yr offer hyn yn mynd yn fwy a mwy diddefnydd.
- 3.22 Roedd [archwiliad ymddygiadol Ofcom](#) yn asesu'n systematig sut roedd nodweddion dylunio ar draws chwe gwasanaeth poblogaidd, gan gynnwys un VSP, yn dylanwadu ar ymddygiad defnyddwyr, gan ganolbwyntio ar brosesau cofrestru, offer rheoli amser, offer teimladau negyddol a mecanweithiau adrodd. Canfu fod y rhan fwyaf o lwyfannau ar-lein a gafodd eu harchwilio yn cynnig offer i reoli'r cynnwys mae defnyddwyr yn ei weld yn eu ffrydiau, fel cuddio, rhwystro neu adrodd, ond ei bod hi'n aml yn anodd dod o hyd i'r rhain neu'n anodd eu defnyddio. Mae offer fel rhwystro ac adrodd yn hanfodol i ddiogelwch defnyddwyr, ond gall dyluniad gwael danseilio eu heffeithiolrwydd. Mae'r offer hyn yn aml yn gofyn am nifer o gamau i'w rhoi ar waith, sy'n gallu annog pobl i beidio â'u defnyddio drwy greu gwrthdaro.²⁴ Ar ben hynny, gall systemau aneglur neu sydd wedi'u cynllunio'n wael, fel polisiâu sancsiynau defnyddwyr amwys neu opsiynau rhwystro drwslyd, gynyddu'r risg o niwed drwy wneud defnyddwyr yn ansicr ynghylch sut mae diogelu eu hunain.
- 3.23 **Rydym yn argymhell bod darparwyr gwasanaethau yn mynd ati i helpu defnyddwyr i ddefnyddio'r offer maen nhw wedi'u datblygu, a hynny gyda'r sgiliau a'r hyder angenrheidiol.** Mae hyn yn cynnwys gwneud adnoddau'n fwy greddfol a hygyrch, yn ogystal â chodi ymwybyddiaeth o'u bodolaeth a darparu canllawiau clir ar sut i'w defnyddio'n effeithiol. Gall darparwyr gwasanaethau wneud hyn drwy leihau'r camau i gael gafael ar offer a drwy ddefnyddio anogwyr gweledol ac iaith syml i gynyddu hyder defnyddwyr. Rydym yn disgwyl i wasanaethau ymgysylltu ac ymgynghori ymhellach â grwpiau sy'n llai tebygol o ddefnyddio eu hadnoddau i ddeall sut mae darparu cymorth priodol.
- 3.24 Mae AI cynhyrchiol yn cael ei ddefnyddio fwyfwy i greu cynnwys sy'n cael ei rannu a'i ddosbarthu ar-lein. Yn 2025, cyhoeddodd Ofcom Deepfake Defences 2: The Attribution Toolkit, a oedd yn tynnu sylw at y ffaith bod technolegau fel dyfrnodau a metadata yn gallu

helpu defnyddwyr i adnabod a dehongli cyfryngau synthetig yn fwy cywir.²⁵ **Rydym yn argymhell bod darparwyr gwasanaethau'n darparu cyd-destun ystyrion am gynnwys a'i ffynonellau, gan ddefnyddio offer fel dyfrnodau, metadata a labeli AI, i helpu pobl i ddehongli'n wybodus a meithrin ymddiriedaeth.** Dylai darparwyr gwasanaethau roi nifer o'r offer hyn ar waith, yn hytrach na dibynnu ar un yn unig, a dylent barhau i fuddsoddi mewn ymchwil a safoni i wella sut mae cyd-destun cynnwys yn cael ei ddarparu.

- 3.25 Ar ben hynny, rydym yn annog darparwyr gwasanaethau i fabwysiadu dulliau rhyngweithredol nad oes modd ymyrryd â nhw ar gyfer atodi gwybodaeth am darddiad diogel i gynnwys digidol. Gall y dulliau hyn gynnwys gwreiddio metadata sy'n cofnodi manylion allweddol am sut cafodd cynnwys ei greu, ei olygu a'i ddsbarthu, a phrosesau i helpu i ganfod achosion o ymyrryd â data (fel llofnodion digidol ac offer dilysu ar-lein). Dylent helpu defnyddwyr i wahaniaethu rhwng deunydd dilys a chyfryngau synthetig neu gyfryngau wedi'u trin a darparu ciwiau hygyrch sy'n cefnogi ymwybyddiaeth feirniadol o'r cyfryngau. Bydd sicrhau bod yr wybodaeth hon am darddiad yn aros yn gyflawn pan fydd cynnwys yn cael ei rannu ar draws gwasanaethau yn cefnogi dealltwriaeth ac ymddiriedaeth defnyddwyr ymhellach.
- 3.26 Rydym yn cydnabod y gallai fod gan rai darparwyr gwasanaethau fynediad cyfyngedig at fathau penodol o gyd-destun (e.e. metadata). Serch hynny, dylent ymdrechu i gynnig gwybodaeth ystyrion lle bynnag y bo modd er mwyn helpu defnyddwyr i ddeall.
- 3.27 Rydym yn disgwyl i adnoddau AI cynhyrchiol, fel sgwrsfotiaid, weithredu'r argymhellion hyn ar draws eu gwasanaethau, yn enwedig yr argymhellion ynghylch darparu cyd-destun ystyrion i ddefnyddwyr am gynnwys a'i ffynonellau. Bydd darparu dyfyniadau gweladwy i ffynonellau dibynadwy mewn ymateb i anogwyr defnyddwyr yn helpu i greu ecosystem gwybodaeth fwy dibynadwy. Yn y pen draw, mae'n hanfodol bod gwasanaethau'n helpu pobl i ddatblygu'r sgiliau meddwl yn feirniadol sydd eu hangen i lywio'r cynhyrchion a ddarperir ganddynt. Mater iddyn nhw fydd sut maen nhw'n grymuso eu defnyddwyr a'u cynulleidfaoedd. Bydd hyn o reidrwydd yn cynnwys cyfuniad o ddylunio, offer, lleoli a buddsoddi mewn datblygu sgiliau. O'i wneud yn dda, mae hyn nid yn unig yn grymuso unigolion ond hefyd yn cyfrannu at amgylchedd digidol mwy cadarn, gwybodus a diogel.

Argymhelliad 5: Grymuso a chefnogi rhieni a gofalwyr i arwain a chefnogi defnyddwyr iau mewn ffyrdd ystyrion sy'n briodol i'w hoedran

- 3.28 Rhaid mai'r platfformau eu hunain sy'n gyfrifol am gadw plant yn ddiogel ar-lein. Fodd bynnag, dylid grymuso rhieni a gofalwyr er mwyn iddyn nhw hefyd allu helpu plant a phobl ifanc i ddysgu sut i lywio a rheoli eu profiad ar-lein. Mae pob teulu'n wahanol a byddant yn mynd i'r afael â'u profiadau ar wasanaethau mewn ffyrdd amrywiol. Er bod offer teulu yn gallu helpu i reoli'r profiadau hyn, mae llawer o rieni a gofalwyr yn poeni am amser eu plant o flaen sgrin a'u hymddygiad ar-lein. Mae ymchwil i wasanaethau'n dangos bod rhieni'n aml yn teimlo nad ydynt wedi'u paratoi'n ddigonol neu nad ydynt yn cael eu cefnogi i reoli'r heriau hyn.²⁶
- 3.29 Mae ein gwaith ymchwil ar brofiadau ar-lein yn dangos bod 93% o rieni yn ymwybodol o offer i gefnogi plant ar-lein, ond dim ond 76% o rieni plant 3-17 oed sy'n defnyddio o leiaf un.²⁷ Mae'r bwlch hwn yn tynnu sylw at y ffaith nad yw ymwybyddiaeth yn unig yn ddigon. Mae ffactorau fel dylunio, defnyddioldeb a hyder ar-lein yn dylanwadu'n sylweddol ar y nifer sy'n eu defnyddio.²⁸ Hefyd, mae ein gwaith ymchwil yn dangos mai rheolaethau rhieni

parod, fel y rhai sydd wedi'u gwreiddio ar ddyfeisiau, yw'r rhai sy'n cael eu defnyddio amlaf, sy'n awgrymu bod mynediad rhwydd ac integreiddio di-dor yn allweddol.²⁹ Gall offer sy'n anodd dod o hyd iddynt, eu ffurfweddu neu eu deall atal rhieni rhag eu defnyddio, hyd yn oed ymysg rhieni sy'n llawn bwriadau da.

- 3.30 Mae ein gwaith tracio ymchwil ar wasanaethau ar-lein hefyd yn datgelu patrwm adweithiol: mae nifer y rhieni sy'n sefydlu hidlyddion neu reolaethau yn cynyddu ar ôl i blentyn ddod ar draws cynnwys niweidiol (o 23% i 34%).³⁰ Mae hyn yn awgrymu y gallai awgrymiadau addysg a dylunio rhagweithiol wedi'u targedu at rieni a gofalwyr eu hannog i sefydlu'r hidlyddion hyn yn gynharach, a allai helpu i atal plant rhag dod ar draws cynnwys niweidiol yn y lle cyntaf.
- 3.31 **Yn unol â'r Codau Ymarfer ar Gynnwys Anghyfreithlon sy'n berthnasol i wasanaethau ar-lein, rydym yn argymhell bod darparwyr gwasanaethau yn gosod rhagosodiadau diogelwch cryf ar gyfer cyfrifon plant, ac yn unol â Chod Plant Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth(ICO), rydym yn argymhell gosodiadau preifatrwydd cryf ar gyfer cyfrifon plant.^{31 32 33} Ar ben hynny, ac i ategu mesurau eraill i amddiffyn plant, rydym yn argymhell cyflwyno rheolaethau rhieni yn glir adeg cofrestru ac ar adegau cyfleus eraill, gan helpu teuluoedd i wneud dewisiadau gwybodus a diogel o'r cychwyn cyntaf.^{34 35}**
- 3.32 Mae plant hefyd yn dod i fwy a mwy o gysylltiad â nodweddion masnachol y gwasanaethau maen nhw'n eu defnyddio. Er enghraifft, gall prynu pethau mewn apiau neu gemau wella eu profiad ar-lein, sy'n rhywbeth y mae llawer o blant yn ei werthfawrogi ac yn mynd ati i chwilio amdano. Fodd bynnag, heb wybodaeth a chymorth priodol, gall plant fod yn agored i niwed ariannol, hyd yn oed mewn sefyllfaoedd lle mae rhieni neu ofalwyr yn fodlon iddynt ddefnyddio nodweddion mae'n rhaid talu amdanynt. Mae hyn yn ddealladwy, gan nad oes gan blant yn aml y llythrennedd ariannol na'r profiad bywyd i ddeall canlyniadau eu penderfyniadau gwario yn llawn.
- 3.33 Mae ein gwaith ymchwil wedi dangos bod rhai plant, yn enwedig plant yn eu harddegau hŷn, yn cydnabod bod y cyffro'n fwy cysylltiedig â'r pryniant na'r cynnyrch ei hun. Mynegodd rhieni a rhai o'r plant hynaf bryder y gallai'r ymddygiad hwn ddod yn borth at gamblo, wrth i bobl ifanc fynd ar drywydd "cyffro prynu", sy'n annog ymgysylltiad a gwariant parhaus. Mae'r cylch o brynu a chwilio am y wefr nesaf yn creu amgylchedd lle mae ymddygiad byrbwyll a chymryd risgiau yn cael eu hatgyfnerthu.³⁶
- 3.34 Mae gan ddarparwyr gwasanaethau rôl i'w chwarae yn helpu plant a phobl ifanc i ddatblygu eu dealltwriaeth o wneud arian ar-lein, a sut mae hyn yn siapiro'r amgylchedd digidol. Bydd hyn yn eu helpu i fod yn ddefnyddwyr technoleg mwy gwybodus a grymus. **Rydym yn argymhell bod darparwyr gwasanaethau'n sicrhau tryloywder o ran costau a nodweddion masnachol, gyda hysbysiadau amser real a gosodiadau hawdd eu defnyddio sy'n rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf a rheolaeth i rieni a gofalwyr.**
- 3.35 Mae'r offer rydym wedi bod yn eu trafod yn arbennig o berthnasol i rieni a gofalwyr sydd â phlant iau. Fodd bynnag, wrth i blant dyfu'n hŷn, mae eu harferion digidol yn datblygu, ac er bod yr adnoddau hyn yn dal yn gallu chwarae rôl bwysig, mae angen cynyddol hefyd am sgysiau agored a pharhaus am fywyd ar-lein. Gall y trafodaethau hyn fod yn heriol, gan fod llawer o rieni a gofalwyr yn teimlo nad ydynt wedi'u paratoi'n ddigonol. Mae amrywiaeth y rheolaethau rhieni a'r nodweddion diogelwch ar draws gwasanaethau yn ychwanegu cymhlethdod – efallai na fydd yr hyn sy'n gweithio'n dda ar un gwasanaeth yn trosi i un arall, sy'n gofyn am gryn dipyn o lythrennedd digidol a hyder, ac efallai na fydd pob teulu yn meddu ar hyn.

- 3.36 **Rydym yn argymhell bod darparwyr gwasanaethau'n ymgysylltu â thrydydd partiön arbenigol sy'n gallu darparu canllawiau wedi'u teilwra i rieni a gofalwyr, wyneb yn wyneb ac ar-lein, ac yn eu cefnogi, drwy gyllid a chydweithio.**

Argymhelliad 6: Grymuso a galluogi trydydd partiön arbenigol i ddarparu gwell cymorth, gan helpu i ymestyn cyrhaeddiad ac effaith ymdrechion llythrennedd yn y cyfryngau

- 3.37 Mae trydydd partiön arbenigol yn chwarae rôl hollbwysig yn cefnogi llythrennedd yn y cyfryngau ymysg y boblogaeth. Maen nhw'n cyfrannu amrywiaeth o gryfderau ac arbenigedd at lythrennedd yn y cyfryngau: mae gan rai wybodaeth ddofn ar lawr gwlad am anghenion defnyddwyr a gwendidau cymunedol, ac mae eu cynulleidfaoedd yn ymddiried ynddynt, tra bo eraill yn cynnig arbenigedd mewn agweddau penodol ar Llythrennedd yn y Cyfryngau, fel cymorth addysgol neu broffesiynol. Mae rhai mewn sefyllfa unigryw fel lleisiau arbenigol ym maes diogelwch ar-lein, iechyd neu fod yn rhieni i oedolion ifanc, ac mae rhai'n darparu gwasanaethau wyneb yn wyneb sy'n cynyddu hyder ac ymgysylltiad.³⁷ Mae eu galluedd amrywiol yn eu gwneud yn bartneriaid hanfodol o ran cyrraedd a chefnogi amrywiaeth eang o bobl.
- 3.38 Mae gan wasanaethau ar-lein rôl bwyrus i'w chwarae yn cysylltu pobl â'r wybodaeth sydd ei hangen arnynt, yn enwedig yn ystod argyfyngau neu adegau ystyrlon ar daith y defnyddiwr. Er enghraifft, gall gwasanaethau arwain defnyddwyr at adnoddau trydydd parti arbenigol a chynnwys awdurdodol mewn ffyrdd sy'n gwneud synnwyr i'w defnyddwyr. Gallai hyn gynnwys integreiddio sbardunau sy'n ymwybodol o gyd-destun ac ymyriadau sy'n sensitif o ran amser, fel pan fydd defnyddwyr yn chwilio am gynnwys niweidiol neu'n rhoi gwybod amdano, yn ogystal â defnyddio llofodol cynefino neu ddeunyddiau canolfan gymorth.³⁸ O'n profiad ni, mae partneriaethau â sefydliadau sydd eisoes â pherthynas arbenigol â grwpiau targed yn allweddol ar gyfer ymgysylltu ac ymateb effeithiol.³⁹ Mae'r dull hwn nid yn unig yn cefnogi anghenion gwybodaeth uniongyrchol ond hefyd yn cryfhau llythrennedd yn y cyfryngau defnyddwyr drwy eu helpu i ganfod ffynonellau credadwy a llywio sefyllfaoedd cymhleth yn hyderus.
- 3.39 **Rydym yn argymhell bod gwasanaethau ar-lein a gwasanaethau eraill sy'n gysylltiedig â chynnwys yn edrych ar ffyrdd o rannu dolenni amserol â ffynonellau trydydd parti arbenigol a chynnwys awdurdodol yn ystod adegau ystyrlon.** Mae hyn yn helpu pobl i gael gafael ar gymorth dibynadwy ac i ymateb yn hyderus.

Darllen pellach a awgrymir ar gyfer yn ystod defnydd

- Mae [Cod Ymarfer Diogelu Plant Ofcom](#) ar gyfer gwasanaethau defnyddiwr-i-ddefnyddiwr yn argymhell y dylai darparwr wneud deunyddiau ar gael i'r cyhoedd sy'n esbonio sut i rwystro, mudo, atal defnyddwyr rhag gwneud sylwadau ar gynnwys, a sut i dderbyn neu wrthod gwahoddiad sgwrs grŵp i rieni neu warcheidwaid plant. Dylai hyn weithredu ymhellach i hysbysu rhieni sut i wneud dewisiadau diogel.
- Mae canllawiau Ofcom [Bywyd mwy diogel ar-lein i fenywod a merched](#) ar gyfer cwmnïau technoleg ar sut i fynd i'r afael â niwed ar-lein sy'n seiliedig ar y rhyw yn nodi camau clir y gall darparwyr eu cymryd i wella rheolaeth defnyddwyr,

cymorth defnyddwyr, ac offer adrodd sy'n ystyried deinameg a chymhlethdodau niwed ar-lein sy'n seiliedig ar ryw.

- Mae papur trafod [Oes Peiriannau Ateb Ofcom](#) yn darparu nifer o argymhellion i helpu i wella profiad y defnyddiwr wrth ddefnyddio'r offer GenAI hyn, gan gynnwys defnyddio systemau hidlo cynnwys a modelau AI eilaidd i gael gwared ar ddeunyddiau niweidiol o ymatebion chwilio cyn i ddefnyddwyr ddod ar eu traws, ymgorffori diogelwch ar gyfer modelau ar y pwynt y cânt eu hyfforddi a chyflwyno gwthiadau 'darllen-cyn-rhannu' yn uniongyrchol i brofiad y defnyddiwr.
- Mae [Pam mae angen i bob un ohonom siarad am gamwybodaeth a thwyllwybodaeth Ofcom](#) yn darparu rhai o ganfyddiadau allweddol ein hymchwil am gamwybodaeth a thwyllwybodaeth, gan archwilio'r ffyrdd o lywio a lliniaru ei heffaith.

Y tu hwnt i'r gwasanaeth

- 3.40 **Mae'r argymhellion yn yr adran hon wedi'u hanelu at bob darparwr gwasanaeth o fewn y cwmpas, gan gynnwys darlledwyr.** Maent yn canolbwyntio ar annog darparwyr gwasanaeth i gyfrannu at llythrennedd yn y cyfryngau yn ehangach, gan gynnwys trwy bartneriaethau ac allgymorth y tu hwnt i'w gwasanaeth eu hunain.

Argymhelliad 7: Helpu pobl i ddeall, dehongli ac asesu hygredded gwybodaeth drwy greu a/neu hyrwyddo rhaglenni neu gynnwys addysgol perthnasol

- 3.41 Gall darparwyr gwasanaeth gyrraedd cynulleidfaoedd mawr drwy amrywiaeth o ymyriadau, gan gynnwys mentrau addysgol, adnoddau ar-lein, a rhaglenni sy'n helpu i ymgysylltu â chynnwys yn feirniadol. Mae eu cyrhaeddiad eang yn golygu eu bod mewn sefyllfa dda i helpu rhieni, gofalwyr a sefydliadau trydydd parti i hybu llythrennedd yn y cyfryngau.
- 3.42 Yn 2025, cyhoeddodd Ofcom [Argyfwng Darlledu: Dyfodol Cyfryngau Gwasanaeth Cyhoeddus](#). Ynddo, fe ddywedom fod angen i PSBs fuddsoddi mewn llythrennedd yn y cyfryngau yn y DU ac fe wnaethom alw arnynt i adeiladu ar waith sydd eisoes yn mynd rhagddo.⁴⁰ Fe ddywedom fod perthynas unigryw a dibynadwy PSBs â chynulleidfaoedd yn ased allweddol i helpu pobl i fagu hyder wrth lywio amgylcheddau digidol. Yn Argyfwng Darlledu, fe ddywedom hefyd y gallai PSBs a darlledwyr masnachol mawr chwarae rhan yn y gwaith o gefnogi defnyddwyr i ddeall sut mae defnyddio adnoddau i guradu eu ffrydiau cynnwys, ac gwnaethom gynnwys enghreifftiau o weithgarwch llythrennedd yn y cyfryngau gan PSBs a Sky.⁴¹ Roedd yr enghreifftiau hyn yn cynnwys mentrau addysgol fel gweithdai i bobl ifanc, adnoddau ar-lein fel cwisiau a chynnwys rhyngweithiol, ac integreiddio themâu amserol ag amrywiaeth eang o raglenni, fel sioeau cylchgrawn, dramâu ac operâu sebon.⁴² Fe ddywedom y gallai fod cyfleoedd i PSBs gydweithio'n agosach i gynyddu'r ddarpariaeth a'r effaith mewn perthynas ag Llythrennedd yn y Cyfryngau.⁴³ Ac ystyried ei gylch gwaith i gefnogi dysgu ar gyfer pobl o bob oed, dywedom fod gan y BBC gyfrifoldeb penodol. Ddiwedd 2025, cyhoeddodd y Llywodraeth ei Phapur Gwyrdd ar Siarter y BBC a oedd yn nodi dyletswyddau posibl o ran llythrennedd yn y cyfryngau ar gyfer y darlledwr.⁴⁴

Ymhellach, cyhoeddodd y Llywodraeth ei Phapur Gwyrdd Watch this Space: A new strategic direction for UK media yn ddiweddar ar ddyfodol dosbarthu teledu²

- 3.43 Yn *Argyfwng Darlledu*, fe wnaethom alw ar PSBs a phlatfformau rhannu fideos i weithio gyda'i gilydd i helpu cynulleidfaoedd i weld a dod o hyd i'r cynnwys hwn yn haws, ac rydym yn edrych ar ba gamau allai gefnogi hyn. Mae rhai darparwyr gwasanaeth eisoes yn cymryd camau i ddod â chynnwys awdurdodol i'r wyneb yn unol â'r gofyniad hwn. **Rydym yn argymhell bod darparwyr gwasanaethau'n creu a/neu'n hyrwyddo cynnwys addysgol sy'n helpu pobl i ddeall, dehongli ac asesu hygredded gwybodaeth** drwy amrywiaeth eang o ddulliau gweithredu ar wasanaethau ar-lein ac mewn amgylcheddau digidol mewn ffyrdd sy'n gynhwysol yn ddiwylliannol. Byddai'r rhain yn eu tro yn cefnogi rhieni a gofalwyr i wneud penderfyniadau gwybodus am brofiadau ar-lein eu plentyn ac yn helpu i baratoi plant ar gyfer dyfodol digidol.

Argymhelliad 8: Hybu llythrennedd yn y cyfryngau y tu hwnt i'w gwasanaethau, gan fuddsoddi mewn ymgyrchoedd, cynnwys a phartneriaethau sy'n hybu sgiliau llythrennedd yn y cyfryngau

- 3.44 Nid yw datblygu sgiliau llythrennedd yn y cyfryngau yn rhywbeth greddfoll – mae angen amser, cymorth, a buddsoddiad. Mae poblogaeth sydd ag llythrennedd yn y cyfryngau yn fwy tebygol o gymryd rhan mewn gweithgareddau dinesig, ac yn fwy tebygol o feddu ar y sgiliau sydd eu hangen i gyfrannu at dwf economaidd.⁴⁵ Fodd bynnag, mae'n aml yn anodd dod o hyd i gyllid ar gyfer rhaglenni datblygu sgiliau llythrennedd yn y Cyfryngau, ac mae'n aml yn fyrdymor, a gall gael ei arwain gan ofynion brand yn hytrach nag anghenion cymunedol.
- 3.45 Drwy gefnogi rhaglenni llythrennedd yn y cyfryngau, gall darparwyr gwasanaethau ymgysylltu â chymunedau drwy'r rhai sydd â pherthnasoedd dibynadwy, a dyma lle gellir sicrhau newid yn y ffordd fwyaf effeithiol yn aml. Rydym yn annog pob gwasanaeth i feithrin partneriaethau strategol, graddadwy ag elusennau, addysgwyr a chyrrff eraill i helpu i rannu'r cyfrifoldebau, a chynyddu effaith ymdrechion gwasanaethau ar-lein ac eraill.
- 3.46 Byddwn yn edrych ar ddatblygu cyfres o Egwyddorion Arfer Gorau ar gyfer gwasanaethau sy'n cefnogi sefydliadau sy'n darparu gweithgareddau llythrennedd yn y cyfryngau yn y gymuned. Bydd y rhain yn cael eu cynhyrchu ar y cyd â sefydliadau cymunedol a gallant gynnwys meysydd fel canlyniadau, modelau cyllido, a dylunio rhaglenni.
- 3.47 Tynnodd *Ymchwiliad Tŷ'r Arglwyddi i Lythrennedd yn y Cyfryngau* sylw at rôl cwmnïau technoleg yn hybu llythrennedd yn y cyfryngau ledled y DU, gan argymhell eu bod yn buddsoddi yn y gwaith o ddatblygu sgiliau llythrennedd yn y cyfryngau pobl.⁴⁶ Mae hyn yn cyd-fynd ag un o nodau ein strategaeth tair blynedd i annog gwasanaethau ar-lein i hyrwyddo, cefnogi ac ariannu mentrau llythrennedd yn y cyfryngau. **Rydym yn argymhell bod darparwyr gwasanaethau'n mynd ati i gefnogi'r gwaith o ddatblygu sgiliau llythrennedd yn y cyfryngau drwy ymrwymo i ariannu rhaglenni meithrin sgiliau cynaliadwy dros y tymor hir.**
- 3.48 Mae'r hyn rydym wedi'i ddysgu am 'beth sy'n gweithio' wrth ddatblygu sgiliau llythrennedd yn y cyfryngau yn awgrymu mai sefydliadau sydd â pherthnasau dibynadwy â'u cymunedau sydd orau am gyflawni hyn. Wrth 'artneriaethau dibynadwy', rydym yn golygu gwaith sy'n

² DCMS, 2026, Watch this Space: A new strategic direction for UK media

lleol, yn benodol, wedi'i dargedu ac yn effeithiol gan amlaf.⁴⁷ Rydym hefyd yn cydnabod bod cymunedau ar-lein ac oddi ar y we yn gallu chwarae rhan werthfawr yn y gwaith o ddatblygu sgiliau llythrennedd yn y cyfryngau. Rydym yn disgwyl i'r argymhelliad hwn gael ei fabwysiadu mewn ffordd sy'n gymesur â graddfa a chyrhaeddiad pob darparwr gwasanaethau.

Argymhelliad 9: Cefnogi llythrennedd yn y cyfryngau ymysg cynulleidfaoedd amrywiol a chynulleidfaoedd nad ydynt yn cael eu gwasanaethu'n ddigonol

- 3.49 Rhaid i lythrennedd yn y cyfryngau fod yn gynhwysol. Dylai ganolbwyntio nid yn unig ar y rhai sydd eisoes yn gallu ymgysylltu â gwasanaethau, ond dylai hefyd geisio cyrraedd y rhai nad ydynt, am wahanol resymau, yn gallu cymryd rhan mewn mentrau llythrennedd yn y cyfryngau ar hyn o bryd. Dylid gwreiddio'r natur gynhwysol hon yn y cam dylunio, a'i chynnal drwy'r gwaith ymgysylltu â defnyddwyr hyd at allgymorth cymdeithasol ehangach.
- 3.50 Yn y cam dylunio, mae cefnogi llythrennedd yn y cyfryngau cynulleidfaoedd amrywiol a rhai nad ydynt yn cael eu gwasanaethu'n ddigonol yn golygu cydnabod bod pob penderfyniad dylunio yn gallu effeithio'n wahanol ar wahanol ddefnyddwyr. Felly, dylai gwasanaethau darlledu a ffrydio geisio bodloni amrywiaeth eang o anghenion drwy gynnwys defnyddwyr amrywiol yn y broses ymchwil a datblygu, gan sicrhau bod gwasanaethau'n hygyrch ac yn berthnasol. Dylai sicrhau hygyrchedd i ddefnyddwyr ag anabledau fod yn ystyriaeth allweddol.
- 3.51 Dylai darparwyr gwasanaethau hefyd ystyried sut mae cefnogi llythrennedd yn y cyfryngau cynulleidfaoedd amrywiol pan fyddant yn defnyddio eu gwasanaethau. Mae hyn yn golygu cydnabod bod ffactorau fel oedran, sgiliau ar-lein, hyder, statws economaidd-gymdeithasol, a hygyrchedd i gyd yn dylanwadu ar sut mae gwybodaeth yn cael ei derbyn a'i deall, ac y gallai mathau penodol o gynnwys effeithio'n wahanol ar wahanol grwpiau o ddefnyddwyr.⁴⁸
- 3.52 **Rydym yn argymhell bod darparwyr gwasanaethau yn mabwysiadu arferion dylunio cynhwysol sy'n mynd i'r afael â sbectrwm eang o anghenion llythrennedd yn y cyfryngau, yn enwedig ar gyfer y rhai sydd fwyaf mewn perygl.** Mae hyn yn cynnwys defnyddio iaith syml, ciwiau gweledol, a chynnal profion defnyddwyr gyda grwpiau sy'n cael eu tangynrychioli i sicrhau bod gwybodaeth yn glir, yn hygyrch ac yn ystyrlon.⁴⁹⁵⁰
- 3.53 Y tu hwnt i'r cynnig craidd, rhaid i ddarparwyr gwasanaethau ystyried sut y gallai fod angen cymorth ar gymunedau nad ydynt yn cael eu gwasanaethu'n ddigonol neu sydd ar y cyrion i gael mynediad ac ymgysylltu'n ystyrlon. Gall rhwystrau i fynediad ddeillio o ffactorau fel statws economaidd-gymdeithasol, oedran, rhyw, anabled, a nodweddion croestoriadol eraill.⁵¹⁵² O'n profiad ni, mae mentrau llythrennedd yn y cyfryngau sy'n seiliedig ar brofiadau bywyd, diwylliannau a chyd-destunau pobl yn fwy tebygol o fod yn effeithiol ac yn gynhwysol. Rydym yn cydnabod y gall y gwaith hwn fod yn gymhleth ac yn gofyn am lawer o adnoddau, a bod rhai darlledwyr traddodiadol a gwasanaethau radio cymunedol eisoes yn gwneud gwaith i gyrraedd cymunedau nad ydynt yn cael eu gwasanaethu'n ddigonol ac sydd ar y cyrion. Rydym yn eu hannog i barhau â'r mentrau hyn ac adrodd arnynt.
- 3.54 **O ystyried y cymhlethodau hynny, rydym hefyd yn argymhell bod darparwyr gwasanaethau nad oes ganddynt wybodaeth gymunedol leol yn ffurfio partneriaethau â sefydliadau'r trydydd sector a grwpiau cymunedol ar lawr gwlad, ac yn enwedig**

sefydliadau'r trydydd sector sydd â chysylltiadau cryf â chymunedau nad ydynt yn cael eu gwasanaethu'n ddigonol, i gyd-ddylunio a darparu ymyriadau effeithiol ar raddfa fawr ynghylch llythrennedd yn y cyfryngau.

Darllen pellach awgrymedig y tu hwnt i'r gwasanaeth

- Ofcom, 2025, [Moment addysgadwy: cyfleoedd, bylchau a'r camau nesaf o'n hadolygiad o hyfforddiant llythrennedd yn y cyfryngau i athrawon](#)
- Ofcom, 2024, [Beth sy'n gweithio wrth gyflwyno gweithgareddau llythrennedd yn y cyfryngau](#)

Gwerthuso yr hyn sy'n gweithio

- 3.55 Mae'r argymhellion yn yr adran hon yn canolbwyntio ar hyrwyddo asesu mentrau llythrennedd yn y cyfryngau a gwella profiadau pobl yn barhaus trwy argymhellion 1 i 9 h.y. trwy ddylunio, yn ystod y defnydd, a thu hwnt i'r gwasanaeth.

Argymhelliad 10: Cynnal a chyhoeddi gwerthusiadau o effeithiau eu dewisiadau a'u gweithgareddau

- 3.56 Mae gwerthuso'n chwarae rôl bwysig o ran deall yr effaith y mae dewisiadau dylunio ac ymyriadau'n ei chael ar wybodaeth, sgiliau ac ymddygiad pobl. Mae'n hanfodol bod darparwyr gwasanaethau yn gwerthuso effaith eu gweithgareddau llythrennedd yn y cyfryngau. Mae gwerthuso dewisiadau dylunio yn eu galluogi i ddeall beth sy'n gweithio, beth nad yw'n gweithio, a lle mae angen gwelliannau.
- 3.57 Dylai dulliau gwerthuso fod yn berthnasol ac yn gymesur. Er enghraifft, er y gallai gwasanaethau ar-lein mwy o faint ddefnyddio dulliau uwch fel profion A/B neu dreialon rheoli ar hap (RCTs), gall darparwyr gwasanaethau llai ganolbwyntio ar ddulliau symlach i asesu manteision ymyriadau ar gyfer eu cynulleidfa oedd targed.
- 3.58 Mae adrodd a rhannu canfyddiadau yn helpu i greu darlun cliriach o raddfa a natur gweithgareddau llythrennedd yn y cyfryngau ledled y DU. Rydym yn cydnabod bod rhai darparwyr gwasanaeth yn gwreiddio llythrennedd yn y cyfryngau drwy ddylunio neu'n darparu ymyriadau wedi'u targedu. Fodd bynnag, mae'r ymdrechion hyn yn aml yn rhan o fentrau ehangach ac efallai na fyddant yn cael eu hadrodd fel gwaith llythrennedd yn y cyfryngau. Mae cofnodi ac adrodd ar y gweithgareddau hyn yn lleihau dyblygu, yn gosod meincnodau i eraill ac yn tynnu sylw at ymrwymadau presennol o ran mesurau ac adnoddau. Mae hyn, yn ei dro, yn helpu i nodi lle mae angen cymryd camau pellach. Os caiff canfyddiadau eu cyhoeddi, gallant hefyd gyfrannu at gorff ehangach o wybodaeth am effaith llythrennedd yn y cyfryngau.
- 3.59 **Rydym yn argymhell bod darparwyr gwasanaethau'n asesu effaith eu dewisiadau dylunio a'u gweithgareddau llythrennedd yn y cyfryngau yn rheolaidd, ac yn cyhoeddi eu canfyddiadau.**
- 3.60 **Rydym hefyd yn argymhell bod darparwyr gwasanaeth yn cyhoeddi datganiad blynyddol ar eu gweithgareddau llythrennedd yn y cyfryngau, gan gynnwys:** ⁵³
- Llythrennedd yn y cyfryngau drwy ddewisiadau dylunio sy'n cynnig dewis a rheolaeth ystyrlon i bobl o'r cychwyn cyntaf;

- Unrhyw gynnwys rhaglennol sy'n cefnogi'r gwaith o hyrwyddo canlyniadau llythrennedd yn y cyfryngau, fel y diffinnir gan [fanc canlyniadau llythrennedd yn y cyfryngau Ofcom](#);
- Darparu ymyriadau llythrennedd yn y cyfryngau ar raddfa fawr i'w cynulleidfaoedd targed, gan gynnwys manylion am nifer y bobl a gyrhaeddwyd, metrigau cyllido, a lle cawsant eu darparu; a
- Cydweithio a chymorth i sefydliadau y mae cynulleidfaoedd nad ydynt yn cael eu gwasanaethu'n ddigonol yn ymddiried ynddynt, gan gynnwys eu cyfraniadau cyllid.

3.61 Drwy groesawu'r her o adrodd ar weithgareddau llythrennedd yn y cyfryngau, gall y darparwyr gwasanaeth mwyaf arwain drwy esiampl ac adeiladu sylfaen dystiolaeth gryfach o'r hyn sy'n gweithio. Yn yr un modd â'r holl waith gwerthuso, dylai'r dulliau fod yn berthnasol ac yn gymesur.

3.62 Byddwn yn adolygu ac yn diwygio'r argymhellion yn 2029. Cyn hynny, byddwn yn adrodd ar sut mae gwasanaethau ar-lein a darlledwyr wedi mabwysiadu'r argymhellion a allai gyfeirio at y datganiadau blynyddol a wneir gan wasanaethau sy'n mabwysiadu'r argymhellion.

4. Cwestiynau ac Atebion

A allaf ddewis ymgymryd â rhai o'r argymhellion yn unig?

Bydd sut mae'r Argymhellion Llythrennedd yn y Cyfryngau yn cael eu gweithredu gan ddarparwyr gwasanaeth yn amrywio yn dibynnu ar y math o wasanaeth; maint y gwasanaeth; a'r meysydd risg neu flaenoriaeth uchaf. Mae argymhellion 1 i 6 wedi'u cyfeirio at wasanaethau ar-lein a gwasanaethau eraill sy'n gysylltiedig â chynnwys, tra bod Argymhellion 7 i 10 wedi'u cyfeirio at bob gwasanaeth o fewn y cwmpas. Byddwn yn adolygu ac yn diwygio'r argymhellion, gan gynnwys at bwy y dylent fod yn berthnasol, yn 2029.

Mae'n ofynnol i Ofcom gynhyrchu Argymhellion Llythrennedd yn y Cyfryngau gan Ddeddf Cyfathrebiadau 2003 (a ddiwygiwyd gan Ddeddf Diogelwch Ar-lein 2023) ac felly maent yn argymhellion statudol. Nid yw Deddf Cyfathrebiadau 2003 yn rhoi pŵer i Ofcom orfodi'r argymhellion ac felly nid ydynt yn rhwymol. Os canfyddwn fod natur nad yw'n rhwymol yr argymhellion hyn yn gwahardd cynnydd tuag at ganlyniadau polisi arfaethedig y Llywodraeth wrth gyflwyno'r diwygiadau perthnasol i Ddeddf Cyfathrebiadau 2003 drwy Ddeddf Diogelwch Ar-lein 2023, byddwn yn ystyried hyn fel rhan o'r broses adolygu.

Rydym wedi darparu cyngor pellach ynghylch sut y gall gwasanaethau o wahanol feintiau fabwysiadu argymhellion. Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, rydym yn annog darparwyr gwasanaeth i gysylltu â ni.

Rwy'n ddarparwr gwasanaeth llai – beth mae hyn yn ei olygu i mi?

Rydym yn cydnabod bod gwasanaethau'n amrywio'n sylweddol o ran maint, cyrhaeddiad, model gweithredu ac adnoddau. Bwriedir i'r argymhellion fod yn gymesur. Bwriad y dull hwn yw hyrwyddo llythrennedd yn y cyfryngau heb roi baich gormodol ar ddarparwyr gwasanaeth llai.

Er enghraifft, wrth fabwysiadu Argymhellion 1 a 2, yn enwedig ar gyfer gwasanaethau ar-lein:

- Disgwylir i bob darparwr gwasanaeth ar-lein a darparwyr gwasanaethau eraill sy'n gysylltiedig â chynnwys ymgorffori llythrennedd yn y cyfryngau trwy ddylunio i gefnogi dewis gwell i ddefnyddwyr.
- Ar gyfer darparwyr gwasanaeth llai, gall hyn olygu cymryd camau ymarferol, baich isel fel defnyddio iaith glir a hygyrch wrth gofrestru, osgoi gosodiadau diofyn cymhleth yn ddiangen, darparu esboniadau syml o sut mae cynnwys yn cael ei drefnu, a sicrhau bod offer a gosodiadau allweddol yn hawdd i'w canfod a'u defnyddio.
- Rydym yn disgwyl i ddarparwyr gwasanaeth mwy, y rhai sydd â chyrhaeddiad mwy, neu sy'n peri mwy o risg, fynd ymhellach a mabwysiadu dull mwy systematig a dogfennol o lythrennedd yn y cyfryngau trwy ddylunio. Gallai hyn gynnwys alinio eu pensaernïaeth gwasanaeth a'u prosesau llywodraethu ag [Egwyddorion Arfer Gorau Ofcom ar gyfer Llythrennedd yn y Cyfryngau](#). Cyflwynodd darparwyr gwasanaeth a addawodd fabwysiadu ein hegwyddorion ym mis Hydref 2024 enghreifftiau o sut roeddent eisoes yn gweithredu llythrennedd yn y cyfryngau trwy ddylunio ar eu gwasanaethau, a meysydd yr hoffent ganolbwyntio arnynt yn y dyfodol. Roedd yr enghreifftiau a gyflwynwyd yn darparu

meincnod y gellir adolygu cynnydd yn y dyfodol yn ei erbyn, ac yn cynrychioli ymrwymiad cyhoeddus i weithredu parhaus ac atebol.

Gall darparwyr fabwysiadu arfer gorau o ran eu dull cyffredinol o ymdrin â llythrennedd yn y cyfryngau a dylunio platfformau, yn ogystal â datblygu cynhyrchion, ymyriadau a chefnogaeth benodol i ddefnyddwyr. Er enghraifft, wrth fabwysiadu Argymhellion 7 i 9, ar gyfer gwasanaethau ar-lein, darlledu a gwasanaethau eraill sy'n gysylltiedig â chynnwys:

- Ar gyfer darparwyr gwasanaeth mwy, byddem yn disgwyl chwarae rôl fwy arwyddocaol gael ei chwarae, yn enwedig lle mae'r argymhellion hyn yn cynnwys creu cynnwys, partneriaethau neu fuddsoddiad ariannol cynaliadwy. Efallai y bydd gwasanaethau darlledu, ffrydio neu ar-lein mwy mewn sefyllfa well i greu neu gomisiynu cynnwys addysgol (Argymhelliad 7), buddsoddi mewn mentrau a phartneriaethau llythrennedd yn y cyfryngau hirdymor (Argymhelliad 8), neu gefnogi gwaith wedi'i dargedu gyda chynulleidfaoedd sydd heb eu gwasanaethu ar raddfa (Argymhelliad 9).
- Ar gyfer darparwyr gwasanaeth llai, gall cyfraniad cymesur olygu ymhelaethu ar gynnwys o ansawdd uchel bresennol neu sicrhau bod eu gwasanaethau eu hunain yn gynhwysol ac yn hygyrch i ddefnyddwyr amrywiol.

A oes amserlen ar gyfer gweithredu?

Bydd yr argymhellion ar waith o'u cyhoeddi. Gan nad yw'r argymhellion yn rhwymol, mae cyfle i ddarparwyr gwasanaeth weithio gydag Ofcom i dreialu, arloesi, ac ailadrodd wrth iddynt eu mabwysiadu i ddiwallu anghenion eu cynulleidfaoedd a'u defnyddwyr orau.

Byddwn yn adolygu ac, yn ôl yr angen, yn diwygio'r argymhellion, gan gwblhau'r broses hon am y tro cyntaf yn 2029. Cyn hynny, byddwn yn adrodd ar sut mae gwasanaethau ar-lein a darlledwyr wedi mabwysiadu'r argymhellion.

Beth yw ystyr llythrennedd yn y cyfryngau drwy ddylunio?

Pan fyddwn yn cyfeirio at lythrennedd yn y cyfryngau drwy ddylunio, rydym yn golygu dull y darparwyr gwasanaeth o ymdrin â llythrennedd yn y cyfryngau a dylunio platfform, yn ogystal â datblygu cynhyrchion, ymyriadau a chefnogaeth benodol i ddefnyddwyr a chynulleidfaoedd.

Mae'r argymhellion yn annog darparwyr gwasanaeth i ymgorffori llythrennedd yn y cyfryngau drwy ddylunio i gefnogi gwell dewis defnyddwyr. Mae argymhellion 1 i 4 yn canolbwyntio ar lythrennedd yn y cyfryngau drwy ddylunio, sy'n berthnasol i wasanaethau ar-lein a gwasanaethau eraill sy'n gysylltiedig â chynnwys, nid darlledwyr.

Pwy ydych chi'n ei olygu wrth drydydd partïon arbenigol?

Yn y cyd-destun hwn, mae sefydliadau ac unigolion sy'n dod ag amrywiaeth o arbenigedd i lythrennedd yn y cyfryngau yn drydydd partïon arbenigol. Mae gan rai gwybodaeth ddofn, ar lawr gwlad am anghenion defnyddwyr a'r heriau y mae rhai cymunedau'n eu hwynebu, tra bod eraill yn cynnig arbenigedd mewn agweddau penodol ar lythrennedd yn y cyfryngau fel cefnogaeth addysgol neu broffesiynol. Mae rhai trydydd partïon arbenigol mewn sefyllfa unigryw fel lleisiau arbenigol mewn diogelwch ar-lein, iechyd, neu rhieni, ac mae rhai'n darparu gwasanaethau wyneb yn wyneb sy'n meithrin hyder ac ymgysylltiad.

Mae'r sefydliadau a'r unigolion hyn yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i grwpiau eiriolaeth defnyddwyr; sefydliadau cynhwysiant digidol; elusennau sy'n canolbwyntio ar deuluoedd; y rhai sy'n gweithio ar uniondeb gwybodaeth; mentrau ar lawr gwlad; gweithwyr proffesiynol addysg ac iechyd; darparwyr rhaglenni addysgol; ymchwilwyr cyfryngau a chyfathrebu; ac academyddion.

A oes unrhyw gymorth ar gael ar gyfer monitro a gwerthuso?

Rydym yn annog darparwyr gwasanaeth i weithio gyda ni ar eu monitro a'u gwerthuso, i gydweithio, arloesi ac ailadrodd eu gwaith llythrennedd yn y cyfryngau.

Ar gyfer darparwyr gwasanaeth sy'n asesu effaith dewisiadau dylunio (llythrennedd yn y cyfryngau trwy ddylunio), cyfeiriwch at ein [Hegwyddorion Dylunio Arfer Gorau ar gyfer Llythrennedd yn y Cyfryngau](#) sydd hefyd yn cynnwys canllawiau ar fonitro a gwerthuso.

Ar gyfer darparwyr gwasanaeth sy'n asesu effaith ymyriadau llythrennedd yn y cyfryngau fel rhaglenni ac ymgyrchoedd addysgol, rydym wedi cyhoeddi [Banc Canlyniadau](#) a [Phecyn Cymorth Gwerthuso](#).

Ar gyfer darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus, mae ein [Datganiad o Ganllawiau Polisi Rhaglenni](#) yn awgrymu sut y gallent adrodd ar lythrennedd yn y cyfryngau yn eu hadroddiadau blynyddol. Gall darparwyr gwasanaeth sy'n gweithio mewn partneriaeth â sefydliadau eraill ar lythrennedd yn y cyfryngau eu cyfeirio at yr adnoddau hyn. Dylai'r gwerthuso fod yn gadarn ac yn gymesur.

Pa gymorth arall sydd ar gael wrth fabwysiadu'r argymhellion?

Mae'r cyhoeddiad 'Sut i hybu llythrennedd yn y cyfryngau' hwn yn amlinellu'r argymhellion ac yn cyd-fynd â '[Datganiad](#)' sy'n esbonio sut y gwnaethom gynllunio'r argymhellion. Mae rhestr 'Darllen pellach awgrymedig' ar ddiwedd y rhan fwyaf o adrannau'r ddogfen hon i gefnogi darparwyr gwasanaethau ymhellach.

Os oes gan ddarparwyr gwasanaethau unrhyw gwestiynau pellach yn ymwneud â'r Argymhellion Llythrennedd yn y Cyfryngau, rydym yn eu hannog i [gysylltu](#) ag Ofcom.

Sut mae'r Argymhellion Llythrennedd yn y Cyfryngau yn ymwneud â'r Ddeddf Diogelwch Ar-lein?

Mae'r argymhellion hyn yn ategu ac yn adeiladu ar ddeddfwriaeth bresennol ac nid ydynt yn disodli rhwymedigaethau cyfreithiol. Rhaid i ddarparwyr gwasanaeth gydymffurfio â'r holl gyfreithiau perthnasol. Mae Ddeddf Cyfathrebiadau 2003 yn gosod dyletswyddau statudol ar Ofcom i hyrwyddo llythrennedd yn y cyfryngau, fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Diogelwch Ar-lein 2023.

Ymhlith pethau eraill, mae Adran 11(1D) o'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i ni lunio datganiad sy'n argymhell ffyrdd y gallai eraill ddatblygu, dilyn a gwerthuso gweithgareddau neu fentrau sy'n berthnasol i lythrennedd yn y cyfryngau mewn perthynas â gwasanaethau rheoleiddiedig defnyddiwr-i-ddefnyddiwr a chwilio. Yn ogystal, er bod adran 11(1D) yn canolbwyntio'n benodol ar wasanaethau defnyddiwr-i-ddefnyddiwr a chwilio rheoleiddiedig, mae adran 11(1) o'r Ddeddf (y ddyletswydd statudol i hyrwyddo llythrennedd yn y cyfryngau) yn ymwneud â chyfryngau electronig yn ehangach.

Mae adran 11(1E) yn ei gwneud yn ofynnol i ni gyhoeddi datganiad o argymhellion ac unrhyw fersiynau diwygiedig mewn modd sy'n sicrhau bod y rhai sy'n debygol o gael eu heffeithio yn

ymwybodol ohono. Y Datganiad o Argymhellion Llythrennedd yn y Cyfryngau hyn yw'r ddogfen honno.

Mae'r argymhellion wedi'u hanelu at ystod ehangach o ddarparwyr gwasanaeth y tu hwnt i'r rhai a reoleiddir o dan y Ddeddf Diogelwch Ar-lein. Nid yw'r argymhellion yn rhagfarnu, yn disodli, nac yn disodli'r dyletswyddau o dan y Ddeddf Diogelwch Ar-lein, nac unrhyw ddyletswyddau neu ychwanegiadau yn y dyfodol i'r Ddeddf Diogelwch Ar-lein. Mae'r rhain yn cynnwys dyletswyddau sy'n ymwneud â diogelu defnyddwyr rhag cynnwys anghyfreithlon a chynnwys sy'n niweidiol i blant, yn ogystal â'r dyletswyddau ychwanegol ar ddarparwyr gwasanaeth wedi'u categorio y mae'n ofynnol i rai o'r gwasanaethau rheoleiddiedig o dan y Ddeddf Diogelwch Ar-lein eu bodloni. Y dyletswyddau ychwanegol ar ddarparwyr gwasanaeth categori 1 sy'n arbennig o berthnasol i'r argymhellion yw'r dyletswyddau grymuso defnyddwyr.⁵⁴ Byddwn yn ymgynghori ar y dyletswyddau hyn o fis Gorffennaf 2026 cyn Datganiad yn 2027.

Sut mae'r Argymhellion Llythrennedd yn y Cyfryngau yn berthnasol i Gyfraith Diogelu Data?

Rydym yn cydnabod rolau cyflenwol ond gwahanol lythrennedd yn y cyfryngau a'r gyfundrefn diogelu data. Er bod diogelu data yn canolbwyntio ar ddiogelu data personol unigolyn a sicrhau prosesu cyfreithlon, teg a thryloyw gan ddarparwyr gwasanaeth, nod llythrennedd yn y cyfryngau yw grymuso unigolion sydd â'r wybodaeth a'r sgiliau i ddeall sut y gall eu data lunio eu profiadau ar-lein. Rhaid i wasanaethau gydymffurfio'n llawn â deddfwriaeth diogelu data, gan gynnwys GDPR y DU a Deddf Diogelu Data 2018, a rhoi sylw i ganllawiau perthnasol gan yr ICO.

5. Cyfeiriadau

¹ Gall rhai gwasanaethau AI cynhyrchiol fod yn rhan o gwmpas Rhan 3 o'r Ddeddf Diogelwch Ar-lein ac felly'n ddarostyngedig i'r dyletswyddau perthnasol. Ym mis Tachwedd 2024, [cyhoeddodd Ofcom lythyr agored at ddarparwyr gwasanaeth ar-lein sy'n gweithredu yn y DU ynglŷn â sut y bydd y Ddeddf Diogelwch Ar-lein yn berthnasol i AI Cynhyrchiol a sgwrsfotiau](#).

² CMA, 2022, [Evidence review of Online Choice Architecture and consumer and competition harm - GOV.UK](#)

³ Er mwyn cyflawni nodau tebyg o safbwynt diogelu data, rydym yn argymhell edrych ar [ganllawiau tryloywder a chanllawiau diogelu data trwy ddylunio a diofyn](#) yr ICO.

⁴ Dylai gwasanaethau rheoleddiedig o dan y Ddeddf Diogelwch Ar-lein ystyried risgiau i ddefnyddwyr agored i niwed, gan gynnwys y rhai ag anabledau, wrth gynnal eu hasesiadau risg. Byddem yn disgwyl i ddarparwyr ystyried canfyddiadau eu hasesiad risg wrth ystyried sut i gyflwyno gwybodaeth i ddefnyddwyr o'r fath ar eu gwasanaeth. Gweler Ofcom [Diogelu Plant rhag Niwed Ar-lein](#), Cyfrol 3, Adran 8 am fwy o fanylion.

⁵ Dylai gwasanaethau hefyd ystyried eu rhwymedigaethau o dan ddeddfwriaeth berthnasol arall (er enghraifft, Deddf Cydraddoldeb 2010), yn ogystal â safonau'r diwydiant ac arfer da i sicrhau bod eu gwasanaethau yn diwallu anghenion mynediad pobl anabl. Gweler, er enghraifft, 'Trosolwg WCAG 2', 2005. Canllawiau Hygyrchedd Cynnwys Gwe Consortiwm y We Fyd-eang (W3C) (WCAG), Menter Hygyrchedd Gwe W3C (WAI), Mawrth 2024. [Gweler Canllawiau Asesu Risg Plant Ofcom, Cyfrol 3, Adran 8 am fwy o fanylion].

⁶ Mae 5Rights Foundation yn nodi tacsonomeg o'r strategaethau dylunio a ddefnyddir amlaf i ddylanwadu ar ymddygiad ar gynhyrchion a gwasanaethau sy'n boblogaidd ymhlith plant. Ffynhonnell: 5Rights, 2023, [Disrupted Childhood: The cost of persuasive design](#); 5Rights Foundation, 2023, [Addressing Digital development milestones in the digital environment](#). Gweler rhagor o wybodaeth am gamau ymddygiad plant yn yr adran Grwpiau oedran a argymhellir (Adran 7.15).

⁷ Ofcom, 2025, [Archwiliad Ymddygiadol o Wasanaethau Ar-lein](#).

⁸ Mae Erthygl 25 o GDPR y DU yn ei gwneud yn ofynnol i wasanaethau sy'n debygol o gael eu cyrchu gan blant i ystyried materion diogelu data uwch plant. Gweler ICO, 2020, [Dylunio addas i oedran: cod ymarfer ar gyfer gwasanaethau ar-lein](#); a [Diogelu data trwy ddylunio a diofyn](#).

⁹ Er enghraifft: Ofcom, 2025, [Diogelu plant rhag niwed ar-lein, Cyfrol 4: Beth ddylai gwasanaethau ei wneud i liniaru risgiau niwed ar-lein i blant](#), t.481. Mae Codau Ymarfer Diogelu Plant Ofcom yn argymhell bod rhai gwasanaethau defnyddiwr i ddefnyddiwr a chwilio yn darparu deunyddiau cymorth defnyddwyr sy'n briodol i oedran i blant, ac yn sicrhau bod eu telerau gwasanaeth ynghylch amddiffyn plant yn glir ac yn hygyrch.

¹⁰ CMA, 2022, [Online Choice Architecture: How digital design can harm competition and consumers](#).

¹¹ BIT, 2014, [EAST Framework: Four simple ways to apply behavioural insights](#).

¹² Ofcom, 2025, [Archwiliad Ymddygiadol o Wasanaethau Ar-lein](#).

¹³ CMA, 2022, [Online Choice Architecture: How digital design can harm competition and consumers](#). Mae'r adroddiad hwn yn darparu tystiolaeth bod rhagosodiadau yn un o'r offer mwyaf pwerus mewn pensaernïaeth dewis ar-lein, gyda thebygolrwydd cynyddol o 27% o ddewis pan fydd opsiwn wedi'i osod ymlaen llaw.

¹⁴ Ofcom, 2024, [Mewnwelediadau ymddygiadol i rymuso defnyddwyr cyfryngau cymdeithasol](#).

¹⁵ Mae swigen hidlo yn amgylchedd digidol wedi'i bersonoli a grëwyd gan guradu cynnwys algorithmig, lle mae defnyddwyr yn bennaf agored i wybodaeth sy'n cyd-fynd â'u hymddygiad ar-lein blaenorol, gan gyfyngu ar amlygiad i safbwyntiau amrywiol.

¹⁶ Ofcom, 2023, [Adroddiad: Archwilio llythrennedd yn y cyfryngau uchel ymhlith oedolion a phlant](#).

¹⁷ Ofcom, 2025, [Ymgynghoriad: Diogelwch Ar-lein - Mesurau Diogelwch Ychwanegol](#).

¹⁸ Er nad yw ffrydwy'r a darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yn gyffredinol yn moneteiddio amser aros yn yr un ffordd â phlatfformau ar-lein a ariennir gan hysbysebion, mae ymgysylltu yn parhau i fod yn bwysig yn economaidd ac yn strategol, gan gefnogi cadw, cyrhaeddiad, gwerth hysbysebu (ar gyfer rhai gwasanaethau), a chyflenwi gwerth cyhoeddus. O ganlyniad, mae llawer o wasanaethau Fideo ar-alw ffrydio a darlledu yn dal i gael eu cynllunio mewn ffyrdd sy'n annog ymgysylltu hir.

¹⁹ Ofcom, 2026, [Archwilio'r berthynas rhwng dylunio perswadiol ar blatfformau ar-lein, a'r amser y mae plant yn ei dreulio arnynt](#)

²⁰ Ofcom, 2020, [Cyfyngiadau symud yn arwain at gynnydd mewn amser sgrin teledu a ffrydio](#).

²¹ Ofcom, 2025, [Y prif dueddiadau o'n cipolwg diweddaraf ar y cyfryngau ym mywydau pobl yn y DU](#).

²² Ofcom, 2024, [Mewnwelediadau ymddygiadol i rymuso defnyddwyr cyfryngau cymdeithasol](#).

²³ Ofcom, 2024, [Mewnwelediadau ymddygiadol i rymuso defnyddwyr cyfryngau cymdeithasol](#). Mae'r adroddiad yn dangos mai dim ond 26% o bobl sy'n dweud eu bod erioed wedi defnyddio rheolaethau cynnwys a gynigir gan blatfformau cyfryngau cymdeithasol. Cwblhawyd yr ymchwil cyn i'r Codau Ymarfer Diogelu Plant, neu'r Codau Ymarfer Cynnwys Anghyfreithlon ddod i rym. Mae'r adroddiad yn argymhell, er enghraifft, mecanweithiau adrodd clir, ac felly efallai y bydd gwelliannau ers i'r ymchwil hon ddiwydd.

²⁴ Ofcom, 2025, [Archwiliad Ymddygiadol o Wasanaethau Ar-lein](#).

²⁵ Ofcom, 2024, [Amddiffynfydd Dwfn Ffug: Lliniaru Niwed Dwfn Ffug Twyllodrus](#).

²⁶ Canolfan Ymchwil Pew, 2020, [Parenting Kids in the Age of Screens, Social Media and Digital Devices](#)

²⁷ Ofcom, 2025, [Plant a Rhieni: Adroddiad ar agweddau a defnyddio'r cyfryngau](#).

²⁸ Ofcom, 2025, [Plant a Rhieni: Adroddiad ar agweddau a defnyddio'r cyfryngau](#).

²⁹ Ofcom, 2025, [Plant a rhieni: Adroddiad ar agweddau a defnyddio'r cyfryngau – data rhyngweithiol](#).

³⁰ Ofcom, 2025, [Plant a Rhieni: Adroddiad ar agweddau a defnyddio'r cyfryngau](#).

³¹ Mae hyn yn cyd-fynd â'r egwyddor o ddiogelu data trwy ddylunio ac yn ddiodyn. Dylai gosodiadau amddiffynnol fod ymlaen yn ddiodyn i ddiogelu defnyddwyr, yn enwedig plant, yn unol â'r Cod Plant ICO (Safon 7). Mae gosodiadau diofyn i breifatrwydd uchel yn sicrhau bod buddiannau gorau'r plentyn yn cael eu diogelu. Dylai gwasanaethau hefyd wneud ysgogiadau cadarnhaol i atgoffa plant o fanteision y gosodiadau diofyn.

³² Adroddiad gan The Insights Family a gynhyrwyd ar gyfer yr ICO, 2022, [Deall Agweddau Diogelu Data](#). Canfu'r ymchwil fod dros 40% o rieni/gofalwyr yn "darparu lefel uchel o breifatrwydd yn ddiodyn" fel un o'r camau pwysicaf y dylai platfformau eu cymryd i ddiogelu data plant.

³³ Canfu adroddiad gan [Ofcom Behavioural Insights i ymgysylltu â phlant â rheolaethau cynnwys](#), mai 'gosodiadau oedd y sbardun cryfaf o ddewisiadau cynnwys mwy diogel,' a lywiodd ddatblygiad y Codau Diogelu Plant.

Ofcom, 2025, [Codau Ymarfer cynnwys anghyfreithlon ar gyfer gwasanaethau defnyddiwr-i-ddefnyddiwr](#).

³⁵ Mae hyn yn cyd-fynd â'r egwyddor o ddiogelu data trwy ddylunio ac yn ddiodyn. Dylai gosodiadau amddiffynnol fod ymlaen yn ddiodyn i ddiogelu defnyddwyr, yn enwedig plant, yn unol â'r Cod Plant ICO (Safon 7). Mae gosodiadau diofyn i breifatrwydd uchel yn sicrhau bod buddiannau gorau'r plentyn yn cael eu diogelu. Dylai gwasanaethau hefyd wneud

ysgogiad

au cadarnhaol i atgoffa plant o fanteision y gosodiadau diofyn.

³⁶ Adroddiad gan The Insights Family a gynhyrwyd ar gyfer yr ICO, 2022, [Deall Agweddau Diogelu Data](#).

Canfu'r ymchwil fod dros 40% o

ri

eni/gofalwyr yn "darparu lefel uchel o breifatrwydd yn ddiodyn" fel un o'r camau

pwysica

f y dylai platfformau eu cymryd i ddiogelu data plant.

³⁸ Canfu adroddiad gan [Ofcom Behavioural Insights i ymgysylltu â phlant â rheolaethau cynnwys](#), mai

'gosodiadau oedd y sbardun cryfaf o ddewisiadau cynnwys mwy diogel,' a lywiodd ddatblygiad y Codau Diogelu Plant.

ill. Ar ben hynny, mae PCU F3-F5 yn argymhell bod rhai gwasanaethau U2U yn cyfeirio plant i'w cefnogi pan fyddant yn adrodd, postio/ail-bostio neu chwilio am gynnwys niweidiol.

³⁹ Ofcom, 2024, [Gwrando ar arbenigwyr: iechyd meddwl a llythrennedd yn y cyfryngau](#).

⁴⁰ Ofcom, 2025, [Argyfwng Darlledu: Dyfodol Cyfryngau Gwasanaeth Cyhoeddus](#) t.57.

⁴¹ Ofcom, 2025, [Argyfwng Darlledu: Dyfodol Cyfryngau Gwasanaeth Cyhoeddus](#) t.62.

⁴² Ofcom, 2025, [Argyfwng Darlledu: Dyfodol Cyfryngau Gwasanaeth Cyhoeddus](#) tt.60-61.

⁴³ Ofcom, 2025, [Argyfwng Darlledu: Dyfodol Cyfryngau Gwasanaeth Cyhoeddus](#) t.61.

⁴⁴ [Britain's Story: The Next Chapter – BBC Royal Charter Review, Papur Gwyrdd ac ymgynghoriad cyhoeddus](#).

⁴⁵ Park, 2023, [Exploring the relationship between media literacy, online interaction, and civic engagement](#).

⁴⁶ Pwyllgor Cyfathrebu a Digidol Tŷ'r Arglwyddi, 2025, t.37, paragraff 113.

⁴⁷ Ofcom, 2024, [Beth sy'n gweithio wrth gyflawni gweithgareddau llythrennedd yn y cyfryngau](#).

⁴⁸ Mae tystiolaeth yn awgrymu y gall plant niwroamrywiol fod yn fwy tebygol o gael eu heffeithio'n andwyol gan gynnwys sy'n darlunio trais. Ofcom, 2024, [Deall llwybrau i gynnwys treisgar ar-lein ymhlith plant](#).

⁴⁹ Mae hyn yn cyd-fynd â sefyllfa'r ICO a'r CMA yn eu papur DRCF ar y cyd ar "Dylunio Niweidiol mewn Marchnadoedd Digidol", [harmful-design-in-digital-markets-ico-cma-joint-position-paper.pdf](#), lle maent yn hyrwyddo amgylcheddau digidol teg, tryloyw a chanolbwyntio ar y defnyddiwr.

⁵⁰ Mae tryloywder yn egwyddor graidd GDPR y DU, ac mae canllawiau pellach ar sut i sicrhau bod defnyddwyr yn deall sut mae eu data personol yn cael ei gasglu, ei ddefnyddio, ei storio a'i rannu, ar gael ar wefan yr ICO, [Transparency | ICO](#).

⁵¹ Ofcom, 2024, [Archwilio llythrennedd yn y cyfryngau uchel ymhlith plant 8-12 oed](#) ac [Archwilio llythrennedd yn y cyfryngau uchel ymhlith oedolion a phlant](#).

⁵² Ofcom, 2024, [Hybu sgiliau ymhlith plant, oedolion hŷn a phobl anabl: Gwerthuso beth sy'n gweithio ar gyfer datblygu llythrennedd yn y cyfryngau](#).

⁵³ Ar gyfer y darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus trwyddedig – trwyddedwyr Channel 3, Corfforaeth Deledu Channel Four ('C4C') a Channel 5 – cyfeiriwch at adran [2.57](#) Datganiad Ofcom o Ganllawiau Polisi Rhaglenni.

⁵⁴ Mae gwasanaethau categori 1 yn is-set o wasanaethau wedi'u categorio, sy'n cynnwys rhai o'r gwasanaethau cyfryngau cymdeithasol a ddefnyddir fwyaf.